Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD | **PESEL**

Miejsce na naklejkę z kodem

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM PODSTAWOWY

SIERPIEŃ 2010

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1 – 22). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Czas pracy: 120 minut

Liczba punktów do uzyskania: 100

MWO-P1_1P-104

Zadanie 1. *(3 pkt)*

Podaj nazwy opisanych form demokracji bezpośredniej.

A. Prawo umożliwiające określonej grupie obywateli posiadających pełnię praw wyborczych wnieść do Sejmu projekt ustawy.

.....

B. Forma sprzeciwu wobec istniejących rozwiązań prawnych polegająca na tym, że określona grupa obywateli może wystąpić z wnioskiem o poddanie obowiązującej ustawy lub umowy międzynarodowej pod głosowanie ludowe.

.....

C. Głosowanie, w którym obywatele całego państwa lub jego części wyrażają swoją opinię w sprawach o szczególnym znaczeniu.

.....

Zadanie 2. *(3 pkt)*

Na podstawie fragmentu tekstu Konstytucji RP i własnej wiedzy rozstrzygnij, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. W tabelę wpisz odpowiednio: *Prawda* lub *Fałsz.*

Proces legislacyjny

Art. 120.

Sejm uchwala ustawy zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały, jeżeli ustawa lub uchwała Sejmu nie stanowi inaczej.

Art. 121.

1. Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.
2. Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy może ją przyjąć bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości. Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie podejmie stosownej uchwały, ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.
3. Uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

	Zdania	**Prawda / Fałsz**
A.	W głosowaniu nad przyjęciem przez Sejm ustawy musi uczestniczyć minimum 230 posłów.	
B.	Stanowisko Senatu wobec ustawy ma charakter ostateczny i wiążący.	
C.	Sejm może odrzucić weto lub poprawkę Senatu bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.	

Zadanie 3. *(4 pkt)*

Podaj dwa uprawnienia Prezydenta RP i dwa Rady Ministrów. W wyznaczone miejsca wpisz właściwe numery.

Prezydent RP .....

Rada Ministrów .....

1. Mianuje Szefa Sztabu Generalnego i dowódców rodzajów Sił Zbrojnych.
2. Przygotowuje projekt budżetu państwa.
3. Zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji.
4. Rozstrzyga spory kompetencyjne pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa.
5. Podejmuje decyzję o rozpisaniu wyborów parlamentarnych.

Zadanie 4. *(4 pkt)*

Do wymienionych Prezydentów RP dobierz po dwa wydarzenia, które miały miejsce w czasie trwania ich kadencji. W wyznaczone miejsca wpisz właściwe numery.

A. Lech Wałęsa .....

B. Aleksander Kwaśniewski .....

1. Wejście Polski do NATO
2. Przyjęcie obowiązującej Konstytucji RP
3. Zjednoczenie Niemiec
4. Rozpad ZSRR
5. Podpisanie konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Polską

Zadanie 5. *(3 pkt)*

Określ rodzaje kodeksów prawnych, z których pochodzą cytowane zapisy.

Art. 11. Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.

Kodeks .....

Art. 9. § 1. Czyn zabroniony popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi.

Kodeks .....

Art. 7. W toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności i podejmują wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

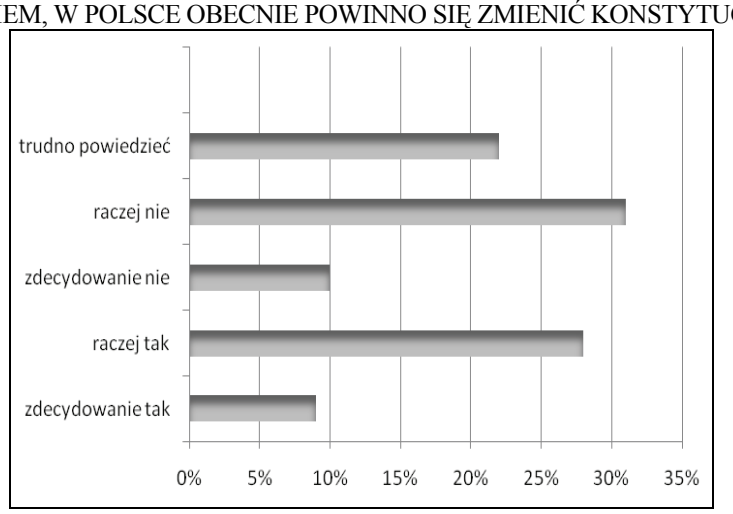
Kodeks .....

Zadanie 6. *(6 pkt)*

Na podstawie diagramów i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

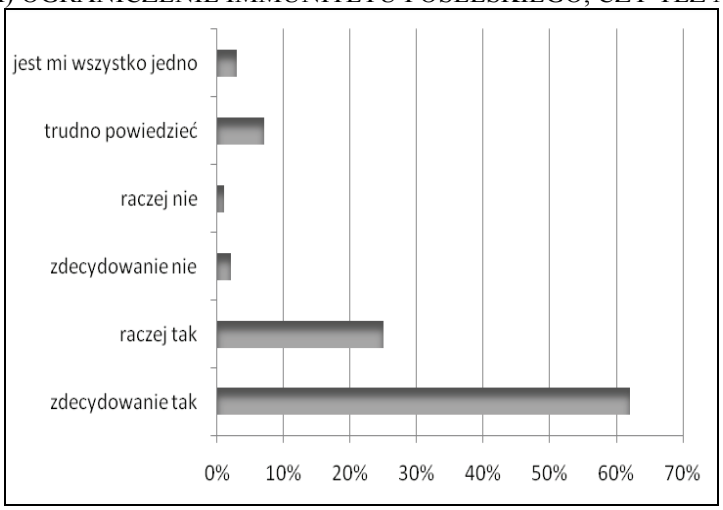
Wykres 1.*

CZY, PANA(I) ZDANIEM, W POLSCE OBECNIE POWINNO SIĘ ZMIENIĆ KONSTYTUCJĘ, CZY TEŻ NIE?

Wykres 2.*

CZY POPIERA PAN(I) OGRANICZENIE IMMUNITETU POSELSKIEGO, CZY TEŻ NIE POPIERA?

Na podstawie: Polacy o proponowanych zmianach w systemie politycznym, CBOS 2008.

a) Czy zaprezentowane przez badanych poglądy na temat zmian w systemie politycznym są ze sobą spójne? Odpowiedź uzasadnij.

Odpowiedź

.....

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Podaj trzy, inne niż poseł, urzędy/funkcje w Polsce, których sprawowanie chronione jest immunitetem.

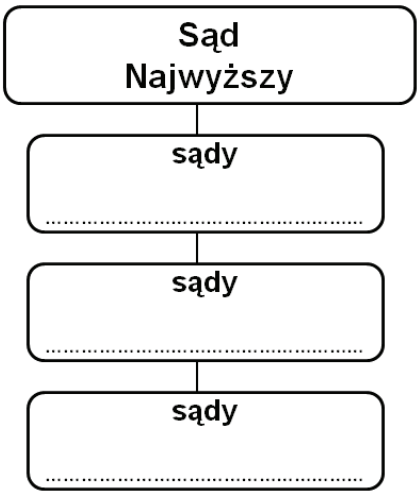
.....

.....

.....

Zadanie 7. *(3 pkt)*

Uzupełnij schemat przedstawiający strukturę sądownictwa powszechnego w Polsce. W wyznaczone miejsca wpisz brakujące nazwy sądów.

Zadanie 8. *(3 pkt)*

Wskaż trzy zadania własne gminy. W wyznaczone miejsca wpisz właściwe numery.

Zadania własne gminy.....

1. Organizacja targowisk i hal targowych
2. Usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych
3. Tworzenie strategii rozwoju regionu
4. Prowadzenie szkół podstawowych i przedszkoli
5. Prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych

Zadanie 9. *(3 pkt)*

Podaj nazwy opisanych organów samorządu terytorialnego w Polsce.

A. Organ stanowiący i kontrolny gminy.

.....

B. Organ wykonawczy w gminie, w której siedziba władz znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy.

.....

C. Organ wykonawczy w miastach powyżej 100 000 mieszkańców.

.....

Zadanie 10. *(3 pkt)*

Do podanych opisów dopisz imiona i nazwiska odpowiednich polskich polityków.

A. Prawnik, profesor i wykładowca akademicki. W latach 1993–1997 pełnił funkcję Prezesa Trybunału Konstytucyjnego, a w latach 2000–2006 Rzecznika Praw Obywatelskich (od 2005 roku jako pełniący obowiązki).

.....

B. Prezes Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych. Dwukrotnie powoływany na stanowisko Prezesa Rady Ministrów. Od 2007 roku wicepremier i minister gospodarki.

.....

C. W 1981 roku stanął na czele Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego. I sekretarz KC PZPR w latach 1981–1989. Od lipca 1989 do grudnia 1990 roku pełnił funkcję prezydenta państwa.

.....

Zadanie 11. *(2 pkt)*

Wskaż wydarzenie chronologicznie pierwsze i ostatnie. Obok pierwszego wpisz numer 1, a obok ostatniego 2.

A. Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej .....

B. Przyjęcie obowiązującej Konstytucji RP .....

C. Wejście Polski do NATO .....

D. Wybór Lecha Wałęsy na Prezydenta RP .....

Zadanie 12. *(3 pkt)*

Poniższe zdania dotyczą praw człowieka.
Rozstrzygnij, które z nich jest prawdziwe, a które fałszywe. W tabelę wpisz odpowiednio: *Prawda* lub *Fałsz*.

	Zdania	Prawda/Fałsz
A.	Zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw.	
B.	Prawo do życia i wolności osobistej należy do I generacji praw człowieka.	
C.	Organem Unii Europejskiej stojącym na straży przestrzegania praw człowieka jest Europejski Trybunał Praw Człowieka.	

Zadanie 13. *(6 pkt)*

Do każdej z wymienionych organizacji pożytku publicznego działającej w Polsce

a) dobierz właściwy opis,
b) nazwisko osoby kierującej jej działalnością.
W wyznaczone miejsca wpisz wybrane litery i numery.

Opis	Opis	Opis .....
Osoba kierująca	Osoba kierująca	Osoba kierująca .....

Opisy

A. Organizacja pomaga ludziom na całym świecie w sytuacjach kryzysowych. Rozpoczęła działalność w 1994 roku, organizując konwoje z darami dla mieszkańców Sarajewa. Obecnie skupia się na organizowaniu pomocy długofalowej w regionach dotkniętych wojną czy kataklizmem.
B. Celem fundacji jest pomoc dzieciom po ciężkich urazach mózgu oraz wybudowanie pierwszej w Polsce kliniki-wzorca przy oddziale Rehabilitacji Neurologicznej w Centrum Zdrowia Dziecka.
C. Fundacja działa na rzecz osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych intelektualnie. Organizuje pomoc rzeczową i finansową, prowadzi warsztaty terapii artystycznej.
D. Fundacja działa na rzecz ochrony zdrowia, w szczególności dzieci. Cel realizuje, organizując coroczne Finałowe zbiórki na zakup sprzętu dla szpitali w całej Polsce. Sponsoruje ogólnopolskie programy medyczne i edukacyjne.

Osoby

1. Anna Dymna
2. Janina Ochojska
3. Ewa Błaszczyk
4. Jerzy Owsiak

Zadanie 14. *(2 pkt)*

Wymień dwa zadania statutowe Polskiego Czerwonego Krzyża.

– .....
.....

– .....
.....

Zadanie 15. *(6 pkt)*

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Co najmniej od kilkunastu lat w polityce międzynarodowej narasta tendencja do osłabiania państwowości. XX wiek poznał, co znaczy zbyt silne państwo – tyranię i agresję wobec sąsiadów. Państwa, które nie grzęzły w dyktaturze, hamowały wzrost gospodarczy i kumulowały rozliczne dysfunkcje i nieefektywności wynikające z ich nadmiernego rozrostu. Stąd tendencja do cięcia sektora państwowego i zwrot ku rynkowi bądź funkcjom społeczeństwa obywatelskiego, do tej pory niedocenianym. Jednocześnie rozwój gospodarki globalnej przyczyniał się do erozji autonomii suwerennych państw narodowych poprzez nasilony przepływ informacji, kapitału i, w mniejszym zakresie, pracy Nie mamy innego wyboru, jak tylko powrócić do suwerennego państwa narodowego i ponownie starać się zrozumieć, w jaki sposób uczynić je silnym i efektywnym.

Na podsatwie: F. Fukuyama, *Budowanie państwa. Władza i ład międzynarodowy w XXI wieku*, Poznań 2005, s.137-139.

a) Podaj dwa czynniki, które zdaniem autora przyczyniły się do osłabienia instytucji państwa.

– .....

.....

– .....

.....

b) Czy zgadzasz się z poglądem autora tekstu, że *Nie mamy innego wyboru, jak tylko powrócić do suwerennego państwa narodowego.* **Sformułuj dwa argumenty za swoim stanowiskiem.**

Stanowisko

.....

Uzasadnienie

– .....

.....

.....

.....

– .....

.....

.....

.....

Zadanie 16. *(6 pkt)*

Do których z państw sąsiadujących z Polską odnoszą się zamieszczone opisy? Wpisz do tabeli nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono go na mapie.

	Opis	Państwo	Numer
A.	Państwo o strukturze federacyjnej. Członek Unii Europejskiej, NATO, Rady Państw Morza Bałtyckiego		
B.	Członek Wspólnoty Niepodległych Państw. Proklamowało niezależność w roku 1991 roku. Pierwszym prezydentem wolnego państwa został Leonid Krawczuk.		
C.	Państwo powstałe w 1993 roku. Członek Unii Europejskiej, NATO, Grupy Wyszehradzkiej.		
D.	W marcu 2004 roku państwo zostało członkiem NATO, a w maju tego samego roku przyjęto je do Unii Europejskiej. Członek Rady Bałtyckiej.		

Zadanie 17. *(6 pkt)*

Zaznacz znakiem X państwa, które

a) w 1951 roku podpisały traktat założycielski Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali.

Francja	
Włochy	
Wielka Brytania	
Szwecja	

b) w 2002 roku przyjęły wspólną walutę Euro.

Francja	
Wielka Brytania	
Belgia	
Estonia	

c) w 2004 roku wstąpiły do Unii Europejskiej.

Litwa	
Dania	
Cypr	
Norwegia	

Zadanie 18. *(3 pkt)*

Do podanych opisów dopisz polskie nazwy właściwych organów Organizacji Narodów Zjednoczonych. Nie używaj skrótów.

A. Decyduje o zastosowaniu odpowiednich środków w celu przywrócenia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, w tym zastosowania sankcji ekonomicznych lub użycia siły.

.....

B. Rozstrzyga spory prawne między państwami; zajmuje stanowisko w sprawach wymienionych w Karcie Narodów Zjednoczonych lub w umowach międzynarodowych.

.....

C. Zajmuje się sprawami gospodarczymi, społecznymi, prawami człowieka, przygotowuje projekty konwencji, ustala wytyczne dla organów pomocniczych i wyspecjalizowanych agencji, jak np. UNICEF.

.....

Zadanie 19. *(3 pkt)*

Do wymienionych prezydentów dopisz nazwę odpowiadającego im państwa.

Prezydenci państw – dane z czerwca 2010 roku

A. Wiktor Janukowicz .....

B. Václav Klaus .....

C. Nicolas Sarkozy .....

Zadanie 20. *(6 pkt)*

Na podstawie własnej wiedzy wykonaj polecenia.

a) Podaj nazwy współcześnie istniejących państw, które powstały po rozpadzie Jugosławii i których niepodległość jest uznawana przez Polskę.

.....

.....

b) Do których z państw powstałych po rozpadzie Jugosławii odnoszą się zamieszczone poniżej opisy?

A. Państwo należące do Unii Europejskiej i NATO.

.....

B. Większość ludności stanowią Albańczycy; niepodległość ogłosiło w 2008 roku.

.....

C. W latach 1992 – 1995 na jego terenie toczyła się najkrwawsza w całym regionie wojna domowa. Obecnie państwo jest federacją.

.....

Zadanie 21. *(7 pkt)*

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Wszystko, co złego możemy powiedzieć o III RP, ma źródło w nas. I to źródło jest ważniejsze od grzechów założycielskich czy późniejszych błędów w reformowaniu systemu. Zarówno marne funkcjonowanie instytucji, jak i niewydolność inwestycyjna państwa, korupcja, konflikty grupowe czy słynny już imposybilizm wynikają z zawiści i nieufności obywateli. Nie szanujemy się, nie potrafimy się ze sobą dogadać, nie chcemy ustępować w imię wspólnego dobra. Przedsiębiorcy ponoszą ogromne koszty transakcyjne, politycy paraliżują wzajemne sensowne inicjatywy ustawodawcze. Na każdym kroku kłócimy się, zamiast rozmawiać. Nieustannie poszukujemy haków na innych, wypominamy sobie przeszłość do czwartego pokolenia. Uprawiamy bez ustanku indywidualne dyscypliny sportowe, sporo przy tym faulując, zamiast zagrać wreszcie porządny, uczciwy mecz drużynowy. Tkwimy w błędnym kole samospełniającego się proroctwa powszechnej nieufności.

W „Europejskim sondażu społecznym" Polacy wykazują najniższy poziom ogólnego zaufania wśród obywateli krajów UE. Mają też najmniejszą skłonność do stowarzyszania się w jakichkolwiek organizacjach, włącznie z religijnymi i związkami zawodowymi. Są najsilniej uprzedzeni wobec niektórych mniejszości, na przykład homoseksualistów. Tylko Grekom ustępujemy pod względem niewiary w dobre intencje bliźnich. Inne badania plasują nasz kraj na końcu światowej listy pod względem wielkości wolontariatu – świadczenia nieodpłatnej pracy na rzecz potrzebujących.

Dane na ten temat potwierdzają też wyniki krajowych badań – „Polskiego generalnego sondażu społecznego" i „Diagnozy społecznej". Dowodzą one ponadto, że nic się w stopniu uspołecznienia Polaków nie zmieniło od początków transformacji. Cały czas tkwimy w kulturze nieufności i indywidualnej zaradności.

Na podstawie: *J. Czapiński, Rzeczpospolita nieufnych, „Wprost" nr 14 z 23 marca 2008 r.*

Czy według autora tekstu społeczeństwo polskie jest społeczeństwem obywatelskim? Wypowiedź uzasadnij. W uzasadnieniu odwołaj się do cech charakterystycznych dla społeczeństwa obywatelskiego.

Odpowiedź .....

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. *(15 pkt)*

Rozwój nauki i techniki – szansą czy zagrożeniem dla naszej planety? Rozważ problem i zajmij stanowisko w sprawie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS

PESEL

MWO-P1_1P-104

Miejsce na naklejkę
z nr PESEL

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

WYPEŁNIA EGZAMINATOR

Suma punktów														
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100				
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				

KOD EGZAMINATORA

KOD ZDAJĄCEGO

Czytelny podpis egzaminatora